

Risk- och kapitalhantering i Länsförsäkringar Bankkoncernen 2009

Pelare III i Basel II-regelverket

Innehållsförteckning

Inledning	3
Kapitalbas och kapitalkrav	4
Kreditrisk	5
Finansiella risker	10
Operativa risker	11
Affärsrisker	12
Intern kapitalutvärderingsprocess (IKU)	12

Inledning

I februari 2007 infördes det nya regelverket för kapitaltäckning, Basel II. Sedan dess tillämpar Länsförsäkringar de nya reglerna om intern riskklassificering (IRK) enligt tillstånd från Finansinspektionen. Syftet med de nya reglerna är att åstadkomma en bättre genomlysning och hantering av risker, och därmed en ökad stabilitet i det finansiella systemet. Den avancerade IRK-metoden ger störst möjlighet att strategiskt och operativt hantera kreditrisker och den används för alla hushållsexponeringar. För lantbruk används från och med 2010 den grundläggande IRK-metoden och för övriga exponeringar används tills vidare schablonmetoden för beräkning av kapitalkravet för kreditrisk. Förändringarna i kapitalkravet slår igenom successivt eftersom övergångsreglerna innebär en anpassning under några år. Det innebär att Basel II är fullt genomfört den 1 januari 2012.

Länsförsäkringar Bankkoncernen

Länsförsäkringar Bank AB (publ), ingår i Länsförsäkringar AB-koncernen med Länsförsäkringar AB (publ) som moderbolag, vilket ägs av 24 självständiga och kundägda länsförsäkringsbolag. Länsförsäkringsbolagen erbjuder kunderna produkter via sina tre kärnaffärer bankverksamhet, sak- och livförsäkring. Länsförsäkringar Bank ägs till 100 procent av Länsförsäkringar AB (publ) (556549-7020). Bankkoncernen består av moderbolaget Länsförsäkringar Bank AB (publ) (516401-9878) samt de helägda dotterbolagen Länsförsäkringar Hypotek AB (publ) (556244-1781), Wasa Kredit AB (556311-9204) och Länsförsäkringar Fondförvaltning AB (publ) (556364-2783). Samtliga bolag har sitt säte i Stockholm.

Verksamhetsinriktning

Bankverksamheten erbjuder privatpersoner och lantbruk betalningstjänster, sparande och utlåningsprodukter. Genom det helägda dotterbolaget Wasa Kredit AB erbjuds även företag utlåningsprodukter i form av leasing och avbetalning.

De 24 självständiga länsförsäkringsbolagen svarar för service, distribution och försäljning av bankkoncernens produkter. Bankens kunder kan vända sig till något av länsförsäkringsbolagens 116 kontor som driver bankverksamhet för rådgivning och service. Kontoren finns i eller i anslutning till länsförsäkringsbolagens kontor. Länsförsäkringsbolagen ersätts för försäljning, administration och kundvård genom ett volymbaserat ersättningssystem.

Totala antalet kunder i koncernen uppgick till 759 000 (700 000) den 31 december 2009.

Risker och riskhantering

Styrelsen har det yttersta ansvaret för bankkoncernens verksamhet och därmed ansvaret för att trygga koncernens tillgångar och skapa en riskmedvetenhet i koncernen. Det uppnås genom att styrelsen årligen fastställer centrala risktoleranser och riskstrategier som säkerställer en sund och välbalanserad process mellan risktagande och riskhantering. En sådan process ska kännetecknas av medvetet fokus på förändringar i verksamheten och dess närliggande omgivning.

I styrelsens ansvar ligger även att fastställa alla de metoder, modeller, system och processer som är en del av den interna mätningen, kontrollen och rapporteringen av identifierade risker. Styrelsen ska via Compliance och Internrevision även övervaka att regelefterlevnad och hantering av risker är tillfredsställande. Verkställande direktören ansvarar för den löpande förvaltningen enligt de av styrelsen fastställda risktoleranserna och riskstrategierna. Det innebär att verkställande direktören ska säkerställa att de metoder, modeller, system och processer som är en del av den interna mätningen, kontrollen och rapporteringen av identifierade risker fungerar som det var avsett och är beslutade i styrelsen.

Verkställande direktören är ordförande i Asset Liability Committee (ALCO), vars huvuduppgift är att följa upp bankkoncernens kapital- och finansfrågor. Riskcontrol lyder under verkställande direktören. Riskcontrol är en fristående enhet och har en oberoende ställning gentemot den affärsdrivande verksamhet som den är satt att övervaka och kontrollera. Riskcontrol ansvarar inför styrelsen att riskpolicies följs, risklimiter övervakas och att överträdelser rapporteras till styrelsen. Riskcontrols ansvar innefattar identifiering, mätning, uppföljning och kontroll samt rapportering av risker.

Bankkoncernen är utsatt för ett antal risker:

- Kreditrisker
- Finansiella risker
- Operativa risker
- Affärsrisker

För en beskrivning av de olika riskkategorierna, se även Länsförsäkringar Banks årsredovisning för 2009.

Kapitalbas och kapitalkrav

Bankens styrelse har i februari 2009 mot bakgrund av att Basel II träder i full kraft 2012 beslutat om ett nytt kapitalmål. Primärkapitalrelationen ska uppgå till 12 procentenheter när Basel II är fullt genomfört. Kapitalmålet tillåts variera med cirka +/-0,5 procentenheter. Utgångspunkten för fastställandet av kapitalmålet är bankkoncernens interna kapitalutvärderingsprocess där samtliga risker som kräver kapital har beaktats. Hänsyn har även tagits till primärkapitalrelationer hos jämförbara finansiella aktörer. Interna beräkningar utvisar att bankkoncernen är väl kapitaliserad i förhållande till sina totala risker.

Kapitaltäckningsanalys

Mkr	2009	2008
Primärt kapital, brutto	4 960,1	4 591,8
Avgår immateriella tillgångar	-329,8	-327,4
Avgår uppskjutna skattefordringar	-2,1	-14,4
Avgår IRK underskott	-106,6	-48,7
Primärt kapital, netto	4 521,6	4 201,3
Supplementärt kapital	960,0	960,0
Avdrag supplementärt kapital	-106,6	-48,7
Summa kapitalbas	5 375,0	5 112,6
Risikvägda tillgångar exklusive tillägg	36 331,3	28 859,1
Risikvägda tillgångar inklusive tillägg	55 197,5	49 125,5
Summa kapitalkrav kreditrisk		
Kapitalkravet för kreditrisk enligt schablonmetoden	1 004,0	698,0
Kapitalkravet för kreditrisk enligt IRK-metoden	1 774,6	1 500,5
Kapitalkrav för operativa risker	127,9	110,2
Kapitalkrav	2 906,5	2 308,7
Justering enligt övergångsregler	1 509,3	1 621,3
Summa kapitalkrav	4 415,8	3 930,0
Primärkapitalrelation före justering enligt övergångsreglerna, %	12,45	14,56
Kapitaltäckningsgrad före justering enligt övergångsreglerna, %	14,79	17,72
Kapitaltäckningskvot exklusive tillägg *	1,85	2,21
Primärkapitalrelation efter justering enligt övergångsreglerna, %	8,19	8,55
Kapitaltäckningsgrad efter justering enligt övergångsreglerna, %	9,74	10,41
Kapitaltäckningskvot inklusive tillägg *	1,22	1,30
Särskilda uppgifter		
IRK Reserveringar överskott(+)/underskott (-)	-213,2	-97,4
- IRK Totala reserveringar (+)	249,2	255,9
- IRK Förväntat förlustbelopp (-)	-462,4	-353,3

Mkr	2009	2008
Kapitalkrav		
Kreditrisk enligt schablonmetoden		
Institutsexponeringar	93,4	71,2
Företagssexponeringar	396,6	379,1
Hushållsexponeringar	30,3	25,3
Exponeringar med säkerhet i fastighet	313,8	149,8
Oreglerade poster	8,0	5,5
Säkerställda obligationer	143,6	40,4
Övriga poster	18,3	26,7
Summa	1 004,0	698,0
Kreditrisk enligt IRK-metoden		
<i>Hushållsexponeringar</i>		
Fastighetskrediter	1 230,9	977,6
Övriga hushållsexponeringar	542,2	521,3
Motpartslösa exponeringar	1,5	1,6
Summa	1 774,6	1 500,5
Operativa risker		
Schablonmetoden	127,9	110,2
Summa kapitalkrav för operativa risker	127,9	110,2
Kapitaltäckningsanalys enligt äldre regler		
Primärt kapital	4 628,2	4 250,1
Supplementärt kapital	960,0	960,0
Summa kapitalbas	5 588,2	5 210,1
Risikvägda tillgångar	72 328,6	55 936,4
Kapitalkrav för kreditrisker	5 786,3	4 474,9
Primärkapitalrelation %	6,40	7,60
Kapitaltäckningsgrad %	7,73	9,31
Kapitaltäckningskvot	0,97	1,16

* Kapitaltäckningskvot = total kapitalbas / totalt kapitalkrav.

I kapitalbasen ingår styrelsens förslag till vinstdisposition.

I den finansiella företagsgruppen ingår, förutom moderbolaget Länsförsäkringar Bank AB publ (556401-9878), även de helägda och fullt konsoliderade dotterbolagen Länsförsäkringar Hypotek AB publ (556244-1781), Wasa Kredit AB (556311-9204) samt Länsförsäkringar Fondförvaltning AB publ (556364-2783).

Kreditrisk

Implementeringsplan för IRK-metoden

I december 2006 erhöLL Länsförsäkringar Bank tillstånd från Finansinspektionen att tillämpa den avancerade IRK-metoden vid beräkning av kapitalkrav för kreditrisker för hushållsexponeringar, vilka står för huvuddelen av kreditportföljen. Sedan februari 2007 tillämpas IRK-metoden för dessa exponeringar. Därefter har Länsförsäkringar Bank i december 2009 erhållit tillstånd från Finansinspektionen att tillämpa den grundläggande IRK-metoden vid beräkning av kapitalkrav för kreditrisker för lantbruksexponeringar och sedan 1 januari 2010 tillämpas IRK-metoden för dessa exponeringar. Permanenta undantag har givits för exponeringar mot stat, kommun, landsting och banker. För övriga delar av kreditportföljen kommer interna modeller att implementeras under perioden fram till 1 januari 2012. Detta är i enlighet med den av Finansinspektionen godkända implementeringsplanen.

Riskklassificeringssystemet

Riskklassificeringssystemet är en central del av kreditprocessen och består av metoder, modeller, processer, kontroller och IT-system för att stödja och vidareutveckla kvantifieringen av kreditrisker. Specifikt används riskklassificeringssystemet vid

- Kreditprocessen
- Uppföljning och rapportering
- Kapitalkravsberäkning
- Kapitalallokering

Nedan beskrivs några centrala begrepp inom riskklassificeringssystemet. Sannolikheten för fallissemang (PD) är sannolikheten för att en motpart fallerar inom 12 månader. En motpart anses vara fallerad om den har en betalning som är mer än 60 dagar sen eller om det finns anledning att förvänta sig att motparten ej kan leva upp till sina åtaganden mot banken.

För varje motpart beräknas initialt ett PD som ska avspegla risken för fallissemang inom de följande 12 månaderna. Detta PD justeras sedan för att avspegla den genomsnittliga fallissemangsandelen över ett flertal konjunkturcykler. Slutligen adderas en säkerhetsmarginal till PD för att säkerställa att risken inte underskattas. Efter beräkningen av PD rangordnas samtliga motparter och delas in i bankens PD-skala. Denna PD-skala består av elva riskklasser för ej fallerade motparter samt en riskklass för fallerade motparter.

2009-12-31, Tkr		
PD-klass	PD (%)	EAD
1	0,05	0
2	0,10	5 900 710
3	0,20	17 031 282
4	0,40	37 883 732
5	0,80	13 977 461
6	1,60	5 711 702
7	3,20	2 506 103
8	6,40	1 083 439
9	12,80	645 063
10	25,60	231 691
11	51,20	359 355
Fallissemang	100,00	396 652
Totalt		85 727 191

Vid utvecklingen av modeller för beräkning av PD har hänsyn tagits till vilken information som är mest relevant för respektive motpartsslag. Indelningen i PD-klasser kan därför ske antingen genom en individuell expertbedömning eller via metoder baserad på statistisk analys (credit scoring). I modellerna beaktas både intern och extern information.

Förlust givet fallissemang (LGD) är den andel av en motparts exponering som förväntas tas som förlust vid ett fallissemang. Interna LGD-estimat beräknas för de exponeringar för vilka banken tillämpar IRK-metoden. Dessa estimat baseras på intern information om förlustgrad, belåningsgrad och produkt. Till estimaten adderas en säkerhetsmarginal för att säkerställa att risken inte underskattas. Slutligen justeras estimaten för att återspegla förlustgraden i en lågkonjunktur.

Exponering vid fallissemang (EAD) är det exponeringsbelopp som motparten förväntas utnyttja vid ett fallissemang. För åtaganden som till fullo ligger inom balansräkningen definieras EAD som kapitalskuld plus upplupna och förfallna ej betalda räntor och avgifter. För åtaganden som helt eller delvis ligger utanför balansräkningen beräknas EAD genom att motpartens totala beviljade belopp multipliceras med en konverteringsfaktor (KF). För de exponeringar för vilka banken tillämpar IRK-metoden beräknas interna estimat av konverteringsfaktorer. Dessa estimat baseras på intern information om realiseringsgrad, utnyttjandegrad och produkt. Till estimaten adderas en säkerhetsmarginal för att säkerställa att risken inte underskattas. Slutligen justeras estimaten för att återspegla konverteringsfaktorerna i en lågkonjunktur.

Förväntad förlustandel (EL%) är sannolikheten för fallissemang multiplicerat med förlust givet fallissemang. Det förväntade förlustbeloppet erhålls genom att multiplicera exponering vid fallissemang med den förväntade förlustandelen. Riskvikt beräknas genom funktioner som är givna av Finansinspektionen. Bankens interna estimat av riskparametrar fungerar som indata till dessa funktioner. Riskvägda tillgångar beräknas genom att multiplicera exponering vid fallissemang med riskvikt. Kapitalkravet är åtta procent av de riskvägda tillgångarna.

Förväntad förlust i relation till utfall

Nedan redovisas de PD-, LGD- och EL-estimat som tillämpas i kapitaltäckningsrapporteringen, det vill säga de estimat som inkluderar både säkerhetsmarginal och konjunkturjustering. Det exponeringsviktade PD-estimatet för samtliga ej fallerade exponeringar inom IRK per 31 december 2008 var 1,08 procent, uppdelat på 0,85 procent för fastighetskrediter och 2,31 procent för övriga hushållsexponeringar. Andelen av dessa exponeringar som fallerade under 2009 var 0,72 procent, uppdelat på 0,37 procent för fastighetskrediter och 2,50 procent för övriga hushållsexponeringar. Det exponeringsviktade LGD-estimatet för samtliga ej fallerade exponeringar inom IRK per 31 december 2007 var 30,5 procent, uppdelat på 25,3 procent för fastighetskrediter och 52,9 procent för övriga hushållsexponeringar. Den faktiska förlustgraden för de exponeringar som fallerade under 2008 var 12,2 procent för fastighetskrediter och

58,0 procent för övriga hushållsexponeringar. I beräkningen av de faktiska förlustgraderna har hänsyn tagits till återvinningar till och med 31 dec 2009, det vill säga den genomsnittliga återvinningsperioden är ett och ett halvt år. Den förväntade förlustandelen, EL%, för samtliga ej fallerade exponeringar inom IRK per 31 december 2007 var 0,36 procent, uppdelat på 0,21 procent för fastighetskrediter och 1,47 procent för övriga hushållsexponeringar. Andelen kreditförluster för de exponeringar som fallerade under 2008 var 0,33 procent, uppdelat på 0,06 procent för fastighetskrediter och 0,87 procent för övriga hushållsexponeringar.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som inte är derivat, som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. I balansräkningen representeras dessa av balansposterna Utlåning till kreditinstitut, Utlåning till allmänheten samt Övriga tillgångar. För ytterligare upplysningar, se Länsförsäkringar Banks årsredovisning 2009, not 2 på sidan 40.

Motpartsrisk

Motpartsrisk innebär risken att en motpart inte kan fullgöra sina åtaganden gentemot Länsförsäkringar Bank, vilket kan leda till förluster. Motpart avser här motparter för ränte- och valutaswappar. Bankkoncernen har ett antal swapmotparter, alla med hög rating och där så kallade ISDA-avtal upprättats. För den säkerställda verksamheten i Länsförsäkringar Hypotek finns till ISDA-avtalen även tillhörande ensidiga CSA-avtal. CSA-avtal innebär förpliktelser om leverans och mottagande av säkerheter vid marknadsförändringar av swapexponeringar.

Koncentrationsrisk

Koncentrationsrisk definieras som att stora, viktiga eller väsentliga volymer och/eller engagemang är koncentrerade till ett begränsat antal kunder, till en viss bransch, produkt eller geografiskt område. Det innebär således att sådana positioner eller förhållanden ökar sårbarheten eftersom effekten kan bli relativt stor på verksamheten. Riskspridningen är därmed begränsad. Koncentrationsrisken kan delas upp i två typer av kategorier. Den första tar bäring på individuella exponeringar mot en viss motpart eller en grupp av motparter som ur risksynpunkt kan föras samman. Denna kategori kan huvudsakligen hänföras till en så kallat stor exponering. Stora exponeringar regleras av, och rapporteras till Finansinspektionen. I och med denna rapportering sammanställs kvartalsvis alla de exponeringar som är större än 10 procent av kapitalbasen. Stora exponeringar blir otillåtna först när de överstiger 20 procent (koncerninterna) och 25 procent (externa) av kapitalbasen. Den andra typen av koncentrationsrisk tar bäring på generella exponeringar som kan fördelas in i en viss kategori som är driven av en underliggande variabel som exempelvis geografisk indelning, produkt, marknad och säkerhetstyp. Bankkoncernen har att beakta följande sektorer vid bedömning av uppkomsten av koncentrationer:

- Geografisk indelning
- Produkt- och marknadsindelning
- Säkerhetstyper
- Kund- och motpartscharakter

Totalt och genomsnittligt EAD

Tkr	2009-12-31	Medelvärde 2009
<i>Exponeringsklasser, IRK-metoden</i>		
Hushållsexponeringar	85 727 191	79 721 973
Motpartslösa exponeringar	18 095	19 042
Totalt IRK	85 745 286	79 741 015
<i>Exponeringsklasser, schablonmetoden</i>		
Stater och centralbanker	4 627 265	10 851 269
Regionala och lokala myndigheter	201 798	186 904
Institutsexponeringar	7 824 914	9 266 901
Företagsexponeringar	4 957 833	4 966 423
Hushållsexponeringar	505 709	494 960
Exponeringar med säkerhet i fastighet	11 104 610	9 264 874
Oreglerade poster	71 400	61 309
Exponeringar i form av säkerställda obligationer	17 952 922	12 190 240
Övriga poster	1 075 254	474 820
Totalt schablon	48 321 706	47 757 698

Medräkningsbara säkerheter

2009-12-31, Tkr	EAD	Säkerställt genom medräkningsbara säkerheter
<i>Exponeringsklasser, schablonmetoden</i>		
Stater och centralbanker	4 627 265	0
Regionala och lokala myndigheter	201 798	0
Institutsexponeringar	7 824 914	0
Företagsexponeringar	4 957 833	0
Hushållsexponeringar	505 709	0
Exponeringar med säkerhet i fastighet	11 104 610	11 104 610
Oreglerade poster	71 400	15 024
Exponeringar i form av säkerställda obligationer	17 952 922	0
Övriga poster	1 075 254	0
Totalt schablon	48 321 706	11 119 634

EAD för fastighetskrediter fördelat på län

2009-12-31, Tkr Län	EAD	Andel EAD (%)
Stockholms län	12 346 945	16,9%
Västra Götalands län	10 903 966	14,9%
Skåne län	9 469 335	12,9%
Östergötlands län	4 473 824	6,1%
Hallands län	4 302 639	5,9%
Dalarnas län	4 139 298	5,7%
Uppsala län	3 863 087	5,3%
Södermanlands län	2 608 393	3,6%
Jönköpings län	2 479 027	3,4%
Gävleborgs län	2 411 737	3,3%
Västerbottens län	2 293 136	3,1%
Västmanlands län	2 184 448	3,0%
Jämtlands län	1 820 608	2,5%
Örebro län	1 611 073	2,2%
Gotlands län	1 519 212	2,1%
Blekinge län	1 361 491	1,9%
Kalmar län	1 358 461	1,9%
Västernorrlands län	1 167 050	1,6%
Kronobergs län	1 138 507	1,6%
Värmlands län	901 312	1,2%
Norrbottnens län	768 820	1,1%
Totalt	73 122 370	100,0%

EAD fördelat på avtalsmässiga löptider*

2009-12-31, Tkr	< 3 m	3-6 m	6-12 m	1-3 år	3-5 år	> 5 år
<i>Exponeringsklasser, IRK-metoden</i>						
Hushållsexponeringar	64 287 657	4 574 550	3 926 323	9 213 742	2 155 283	1 569 635
Motpartslösa exponeringar	18 095	0	0	0	0	0
Totalt IRK	64 305 752	4 574 550	3 926 323	9 213 742	2 155 283	1 569 635
<i>Exponeringsklasser, schablonmetoden</i>						
Stater och centralbanker	4 627 265		0	0	0	0
Regionala och lokala myndigheter	201 798	0	0	0	0	0
Institutsexponeringar	5 471 387	470 705	1 882 822	0	0	0
Företagsexponeringar	3 717 928	264 559	227 070	532 855	124 646	90 776
Hushållsexponeringar	379 236	26 986	23 162	54 352	12 714	9 259
Exponeringar med säkerhet i fastighet	8 327 456	592 561	508 593	1 193 496	279 183	203 322
Oreglerade poster	71 400	0	0	0	0	0
Exponeringar i form av säkerställda obligationer	0	4 380 247	3 700 971	5 865 660	4 006 044	0
Övriga poster	1 075 254	0	0	0	0	0
Totalt Schablon	23 871 723	5 735 057	6 342 618	7 646 363	4 422 587	303 357

* Återstående löptid för avtal som löper med periodvis bundna villkor räknas som tiden fram till nästa dag för villkorsändring.

Genomsnittlig riskvikt för IRK-exponeringar

2009-12-31, Tkr	Exponering	EAD	Riskvikt (%)	Riskvägda tillgångar	Kapitalkrav
<i>Exponeringsklasser, IRK-metoden</i>					
Hushållsexponeringar	86 070 207	85 727 191	26	22 164 104	1 773 128
Motpartslösa exponeringar	18 095	18 095	100	18 095	1 448
Totalt IRK	86 088 302	85 745 286	26	22 182 199	1 774 576
<i>Exponeringsklasser, schablonmetoden</i>					
Stater och centralbanker	4 627 265	4 627 265	0	0	0
Regionala och lokala myndigheter	267 226	201 798	0	0	0
Institutsexponeringar	19 447 602	7 824 914	15	1 167 662	93 413
Företagsexponeringar	6 184 972	4 957 833	100	4 957 833	396 627
Hushållsexponeringar	524 718	505 709	75	379 282	30 343
Exponeringar med säkerhet i fastighet	11 336 484	11 104 610	35	3 922 599	313 808
Oreglerade poster	71 400	71 400	140	99 633	7 971
Exponeringar i form av säkerställda obligationer	17 952 922	17 952 922	10	1 795 292	143 623
Övriga poster	1 075 254	1 075 254	21	227 691	18 215
Totalt schablon	61 487 843	48 321 706	26	12 549 993	1 003 999

2009-12-31, Tkr PD-klass	Fastighetskrediter		Övriga hushållsexponeringar	
	EAD	Riskvikt (%)	EAD	Riskvikt (%)
1	0	0	0	0
2	3 869 804	6	2 030 906	11
3	15 460 416	10	1 570 866	20
4	35 267 275	16	2 616 457	35
5	11 773 165	28	2 204 295	62
6	4 058 089	43	1 653 612	67
7	1 479 152	68	1 026 952	90
8	474 932	99	608 507	94
9	318 776	130	326 288	109
10	63 503	158	168 188	154
11	245 530	133	113 825	169
Fallissemang	111 727	335	284 926	188
Totalt	73 122 370	21	12 604 821	54

Exponeringsviktat LGD för IRK-exponeringar

2009-12-31	Exponeringsviktat LGD (%)*
Hushållsexponeringar	28,2

* Detta värde är framåtblickande per 31 december 2009.

Outnyttjade åtaganden för IRK-exponeringar

2009-12-31, Tkr	Exponering	Genomsnittlig KF (%)
Totalt	2 431 522	85,9

Utlåning till allmänheten

Lånefordringarna är i sin helhet geografiskt hänförliga till Sverige.

Mkr	2009-12-31	2008-12-31
Lånefordringar, brutto		
Offentlig sektor	169,6	138,9
Företagssektor	6 862,1	5 521,0
Hushållssektor	92 847,1	73 210,7
Övriga	10,8	0,4
Summa lånefordringar brutto	99 889,6	78 871,0
Nedskrivning för individuellt reserverade lånefordringar		
Företagssektor	-44,7	-31,1
Hushållssektor	-98,8	-49,6
Summa individuella reserveringar	-143,5	-80,7
Nedskrivning för gruppvis reserverade lånefordringar		
Företagssektor	-23,5	-30,1
Hushållssektor	-141,0	-196,4
Övrigt	0	-
Summa gruppvisa reserveringar	-164,5	-226,5
Summa nedskrivning	-308,0	-307,2
Lånefordringar, netto		
Offentlig sektor	169,6	138,9
Företagssektor	6 793,9	5 459,8
Hushållssektor	92 607,3	72 964,7
Övriga	10,8	0,4
Summa lånefordringar netto	99 581,6	78 563,8
Betalbart på anfordran	-	-
Återstående löptid på högst 3 månader	909,8	510,6
Återstående löptid >3 månader men högst 1 år	3 042,3	2 117,0
Återstående löptid >1 år men högst 5 år	6 939,1	6 761,5
Återstående löptid >5 år	88 980,0	69 316,1
	99 871,2	78 705,2
Osäkra lånefordringar		
Företagssektor	57,6	39,1
Hushållssektor	155,0	153,4
	212,6	192,5

Definitioner:

En lånefordran anses vara osäker om den har en oreglerad betalning som är mer än 60 dagar förfallen eller om det finns anledning att förvänta sig att motparten ej kan leva upp till sitt åtagande.

Kreditförluster netto

Mkr	2009	2008
Specifik reservering för individuellt värderade lånefordringar		
Årets bortskrivning för konstaterade kreditförluster	92,4	61,1
Återförda tidigare gjorda nedskrivningar för kreditförluster som i årets bokslut redovisas som konstaterade kreditförluster	-77,6	-58,4
Årets nedskrivning för kreditförluster	37,4	71,4
Inbetalt på tidigare konstaterade kreditförluster	90,2	-35,7
Återförda ej längre erforderliga nedskrivningar för kreditförluster	-22,6	-26,3
Årets nettokostnad för individuellt värderade fordringar	119,8	12,1
<i>Gruppvisa reserveringar för individuellt värderade fordringar</i>	-	-
Gruppvis värderade homogena grupper av lånefordringar med begränsat värde och likartad risk		
Årets bortskrivning för konstaterade kreditförluster	-	5,3
Inbetalt på tidigare års konstaterade kreditförluster	-	-
Avsättning/upplösning av reserv för kreditförluster	-63,7	52,5
Årets nettokostnad för gruppvis värderade fordringar	-63,7	57,8
Årets nettokostnad för infriande av garantier	-5,7	-4,8
Årets nettokostnad för kreditförluster	50,4	65,1

Samtliga uppgifter avser fordringar på allmänheten.

Avstämning av nedskrivningar för kreditförluster

	2009-12-31			2008-12-31		
	Individuella nedskrivningar	Gruppvisa nedskrivningar	Total	Individuella nedskrivningar	Gruppvisa nedskrivningar	Total
Ingående balans	-80,7	-226,5	-307,2	-85,9	-176,6	-262,5
Återförda tidigare gjorda nedskrivningar för kreditförluster som i årets bokslut redovisas som konstaterade förluster	77,6	-	77,6	58,4	-	58,4
Återförda ej längre erforderliga nedskrivningar för kreditförluster	18,9	64,6	83,5	27,7	39,7	67,5
Årets nedskrivning för kreditförluster	-159,3	-2,6	-161,9	-81,0	-89,6	-170,6
Utgående balans	-143,5	-164,5	-308,0	-80,7	-226,5	-307,2

Finansiella risker

Finansiella risker är en naturlig del av en banks verksamhet. Riskerna måste löpande på ett strukturerat och homogent sätt identifieras, mätas, kontrolleras och rapporteras på det sätt som styrelsen fastställer. Det övergripande ramverket för den finansiella verksamheten inom bankkoncernen definieras i den av styrelsen fastställda finanspolicyn. Finanspolicyn ska uttrycka styrelsens inriktning beträffande hanteringen av de finansiella riskerna. Finanspolicyn omfattar primärt hanteringen av:

- Likviditetsrisk
- Ränterisk
- Finansieringsrisk
- Valutarisk

Likviditetsrisk

Treasury-enheten hos Länsförsäkringar Bank har ansvaret för likviditetshanteringen inom bankkoncernen. Likviditetsrisken definieras som risken att bankkoncernen genom brist på likvida medel, ej kan fullgöra sina åtaganden eller att de endast kan fullgöras genom upplåning av likvida medel till avsevärt ökad kostnad. Denna definition har en nära koppling till definitionen av finansieringsrisken. Likviditetsrisken avser också risken att finansiella instrument inte omedelbart kan omsättas i likvida medel utan att förlora i värde. Likviditet definieras som kontanta medel och värdepapper. Likviditeten måste vara tillgänglig senast inom tre dagar. Likviditetsrisken som avser risken att finansiella placeringar förlorar i värde minimeras genom att i princip enbart tillåta placering i högljikvida instrument i form av domestika statspapper och domestika säkerställda obligationer och bostadscertifikat som är pantsättningsbara i Riksbanken. Likviditetsrisken kvantifieras genom likviditetsprognoser som dels innehåller samtliga finansiella kassaflöden och dels förväntade kassaflöden med antagen nettoutlåningsökning. Övervakning av likviditeten sker på daglig basis.

Ränterisk

Ränterisk uppstår om tillgångar, skulder och derivat inte har en löptidsmatchning.

I möjligaste mån ska den fasta utlåningen matchas med motsvarande upplåning alternativt via räntederivat. Det innebär att några tidsgap i princip ej ska finnas. I praktiken är detta en omöjlighet, vilket leder till att styrelsen har fastställt ränterisklimiter. Dessa limiter är emellertid så konservativt satta att grundprincipen om matchning ändå ska gälla. Finanspolicyn anger ränterisken såsom effekten av 100 baspunkters parallellförskjutning av avkastningskurvan.

Finansieringsrisk

Finansieringsrisken innebär att bankkoncernen vid finansieringsförfall inte lyckas återfinansiera förfallet eller endast lyckas låna till kraftigt ökade kostnader. Definitionen har en nära koppling till definitionen av likviditetsrisk. Genom att dels använda ett så stort antal finansieringskällor som möjligt med vidgad investerarbas och genom att sprida på finansieringsförfallen över tiden minskar finansieringsrisken för bankkoncernen. Bankkoncernen har dessutom åtnjutit en förbättring under senare år av ratingen till nuvarande A från Standard & Poor's och från Moody's till nuvarande A2. Länsförsäkringar Hypoteks säkerställda obligationer har dessutom högsta ratingbetyg AAA/Aaa sedan 2007.

Valutarisk

Med valutarisk avses risken att en valuta ändrar värde gentemot en annan valuta. Risken består i att en förlust kan uppstå om valutakursen förändras negativt. All upplåning som sker i utländsk valuta swappas i enlighet med finanspolicyn innan likvidavräkning till SEK sker och därmed elimineras valutarisken i sin helhet.

Operativa risker

Operativ risk definieras såsom risk för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. I definitionen ingår även legal risk. Utifrån definitionen kan konstateras att operativ risk omfattar hela bankkoncernen. Kategorisering av operativ risk sker huvudsakligen i följande områden:

- Interna oegentligheter
- Extern brottslighet
- Legal risk
- Skada på fysiska tillgångar
- Avbrott och störning i verksamhet och system
- Affärsförhållanden
- Transaktionshantering och processtyrning
- Arbetsförhållanden och arbetsmiljö

Samtliga väsentliga processer inom bankkoncernen samt bankverksamhet på länsförsäkringsbolag ska genomföra en analys av processens operativa risker. De riskanalyser som genomförs ingår i den totala riskbedömningen enligt Basel-reglerna. Eftersom verksamheten, omgivningen och hotbilden ständigt ändras måste även processerna regelbundet kvalitetssäkras. Detta för att bibehålla riskerna inom bankkoncernens toleransnivå. Riskanalysen är ett av de verktyg som används för att ta fram beslutsunderlag för att åtgärda väsentliga risker. Syftet med analysen är att:

- Identifiera och minska väsentliga operativa risker
- Planera säkerhetsaktiviteter
- Skapa medvetenhet kring operativa risker
- Efterleva Finansinspektionens krav på mätning och värdering av operativ risk

Varje del i organisationen ansvarar för att en riskanalys årligen utförs, dess genomförande och hantering av resultaten i en åtgärdslista. Modellen för riskanalys baserar sig på:

- Fördefinierade händelser och
- Övriga händelser

Analysen genomförs normalt i 2 steg:

- Del 1, Riskanalys – Risker definieras och bedöms med avseende på riskens konsekvens och sannolikhet. Riskanalyser genomförs en gång per år.
- Del 2, Åtgärdsplanering – Väsentliga risker ska åtgärdas. Lösningsförslag diskuteras och införs. Detta sker löpande i processens arbete för att hantera sina risker.

Incidenthantering

Bankkoncernen har framställt ett IT-system för rapportering av operativa riskhändelser, incidenter. Till systemet finns möjlighet för samtliga medarbetare att inrapportera eventuella incidenter. Fördelning av incidenter till av Finansinspektionen fastställda incidentkategorier sker per automatik i systemet. Riskcontrol framställer periodiskt sammanställningar av incidenter i sin rapportering. Incidenthanteringen är en viktig del i bankkoncernens operativa riskarbete. Dels bidrar incidentstatistik till den årliga bedömningen och prognosen av operativ risk, dels ger rapporteringen en möjlighet att snabbt identifiera kritiska problem och agera utifrån dessa.

Modell för bedömning av operativa risker

Bedömning av identifierade operativa risker bygger på en modell som tillämpas genomgående i verksamheten. Varje identifierad risk bedöms utifrån följande grunder:

- Konsekvens – vilken effekt på verksamheten i det fall risken inträffar
- Sannolikhet – hur troligt det är att risken inträffar

Summan utgör ett riktvärde för den operativa risken. Verksamhetsansvariga inom bankkoncernen ansvarar för genomförande av riskanalyser, identifiering och bedömning av operativa risker, inom ramen för ansvarsområdet. Samtliga medarbetare har ett ansvar för att rapportera incidenter. Verksamhetsansvariga ansvarar för att åtgärda icke tolererbara risker inom ansvarsområdet.

Affärsrisker

Enligt bankkoncernens definition består affärsriskerna av följande risker:

- Strategisk risk
- Intjäningsrisk
- Ryktesrisk

Strategisk risk

Bankkoncernen har identifierat strategisk risk som en viktig affärsrisk att ta hänsyn till. Strategisk risk innebär institutionella förändringar och förändringar i grundläggande marknadsförutsättningar som kan inträffa. Med strategisk risk avses också ansvaret hos styrelse och VD att planera, organisera, följa upp och kontrollera verksamheten samt att kontinuerligt bevaka marknadsförutsättningar.

Intjäningsrisk

Intjäningsrisker definieras hos bankkoncernen som volatilitet i intjäning som ger risk för minskade intäkter på grund av en oförväntad nedgång i intäkterna från exempelvis konkurrens eller volymminskningar. Intjäningsrisker finns i samtliga produkter och portföljer hos bankkoncernen. En stor del av bankkoncernens affärsverksamhet är bolån. Bolåneaffären har en låg volatilitet.

Ryktetsrisk

Ryktetsrisk är svår att bedöma men likväl en risk som är förödande om den inträffar för en verksamhet som bygger på ett väl inarbetat varumärke som Länsförsäkringar har. Ryktetsrisk är risken för förlorat anseende hos kunder, ägare, anställda, myndigheter etc, vilket kan leda till minskade intäkter.

Intern kapitalutvärderingsprocess (IKU)

Bankkoncernens interna kapitalutvärderingsprocess (IKU) är utformad efter de krav som ställs i Basel II-regelverket liksom de krav som styrelsen ställer på verksamheten och interna behov från en alltmer komplex affärsverksamhet. Regelverket som är riktat mot de finansiella företagens interna kapitalutvärderingsprocesser är principbaserat och övergripande till sin natur. I stor utsträckning innebär detta att Länsförsäkringar Bank har möjligheten, såväl som skyldigheten, att själv utforma sin process och i förlängningen dess omfattning och sofistikeringsnivå. Tillvägagångssätt, genomförande och resultat för bankkoncernen ska årligen rapporteras till Finansinspektionen. Finansdirektören i Länsförsäkringar Bank är ansvarig för att driva processarbetet som ska leda fram till en intern kapitalutvärdering för bankkoncernen och ett underlag för affärsplanering och beslut om kapitalmål och kapitalprognos i styrelsen. Finansdirektören ansvarar för att ta fram ett metoddokument som beskriver processen och som ska innehålla minst följande:

- En detaljerad beskrivning av kapitalutvärderingsprocessen och ansvarsområden för denna.
- En detaljerad beskrivning av metoder för beräkningar av totalt kapital som tar hänsyn till Pelare I-risker, Pelare II-risker samt genomförda stresstester.

Processen ska genomföras årligen. Processen ska minst innehålla följande aktiviteter:

- Genomgång av samtliga risker
- Riskbedömning
- Stresstester
- Kapitalberäkningar

Minst en gång per år ska de grundläggande förutsättningarna för stresstester diskuteras i styrelsen. Denna diskussion ska vara vägledande för verksamhetens fortsatta arbete med stresstester. Arbetet med stresstester utgår från ett antal scenarier och deras påverkan på risken i bankkoncernen. Riskcontrol ska delta i IKU-processen i sin helhet och ska ha ett särskilt ansvar vid stresstesternas genomförande.